

6. Пернішка Е., Благоева Д., Колковська С. Речник на новите думи в българския език (от първите две десетилетия на XXI век. София: Наука и изкуство, 2021. 336 стр. URL: <https://digilib.phil.muni.cz/sites/default/files/pdf/144549.pdf>
7. Захаријева Мария 4300 нови думи в българския език (по материали от българските меди). Снимка: архив 3–4 | 2010.с 19. URL: <https://www.blgari.eu/ArchivPDF/1003-04/www/1003-19.pdf>
8. Піскіжова В. Особливості українсько-болгарських літературних зв'язків у XIX ст. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Piskizhova_Vladyslava/Osoblyvosti_ukrainsk_obolharskykh_literaturnykh_zv'iazkiv_u_XIX_st.pdf?PHPSESSID=6inf4pg4pau8eudfpaib0ife7
9. Сорока О. Б. Лексичні інновації іншомовного походження у сучасній болгарській мові (кінець XX – початок XXI століття). Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук. Спеціальність: 10.02.03 – слов'янські мови: Київ. 2019. URL: https://www.inmo.org.ua/assets/files/disser2/Soroka_aref.pdf
10. Сорока О. Б. Тенденції розвитку сучасного болгарського лексикону/ Вісник Львівського університету. Серія філологічна. 2012. Випуск 56. Частина 1. С. 3–13. URL: <http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/philology/article/viewFile/2554/2616>
11. 4300 нови думи навлезли в езики ни за последните 20 години. URL: <https://novini.bg/bylgariya/obshtestvo/354906>
12. Національна комісія зі стандартів державної мови. Написання назв «російська федерація» опубліковано 20 вересня 2023 року о 11:13 URL: <https://mova.gov.ua/news/napysannia-nazv-rosiiska-federatsiia>

ЕМОЦІЯ ГНІВУ У КОНФЛІКТНІЙ КОМУНІКАЦІЇ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКОЇ ФРАЗЕОЛОГІЇ)

Ірина Гарбера

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри загального та прикладного

мовознавства і слов'янської філології,

Донецький національний університет імені Василя Стуса,

E-mail: i.garbera@donnu.edu.ua

Студіювання емотивних значень мовних одиниць актуалізовані у низці вітчизняних і закордонних розвідок із: когнітивної лінгвістики (О. Гірняк «Емоція гніву у сучасній емотивній лексиці: теоретичний аспект» 2019; О. Малярчук «Емоційний концепт щастя: етимологічні та структурні характеристики» 2014; О. Сарбаш «Лексична репрезентація концепту задоволення в англійській, українській та новогрецькій мовах» 2012;

Ю. Шамаєва «Методологічні засади дослідження вербалізованих концептів емоцій» 2011); прикладної лінгвістики (О. Кольцова «Концепція лінгвістичної бази даних «Фундаментальні емоції людини в англійській фразеології» 2021; К. Мізін «The emotion concept of SHAME as one of the markers of social infantilism: Cross-cultural analysis based on language corpora data» 2021); контрастивної лінгвістики (К. Мізін «A Contrastive Psycholinguistic Study of the British Emotional Concept 'Envy' and Ukrainian 'Zazdrist': Particularities of Phraseological Objectification» 2021); дискурсології (М. Вінтонів «Частки як виразники емоцій здивування в українському політичному дискурсі» 2020; О. Залужна «Структурно-семантичні особливості вербалізації емоційних станів у сучасному англійськомовному літературному дискурсі (на матеріалі роману Е. Гілберт «Їсти, молитися, кохати»)» 2021; Л. Коваль «Проблема вербалізації емоцій у науковому дискурсі» 2021); аксіології (Ж. Краснобаєва-Чорна «Емотивна картина світу в українській фраземіці: аксіологічний вимір фундаментальних емоцій людини» 2018) тощо.

Емоції є предметом наукових зацікавлень психологів, лінгвістів, конфліктологів. Закцентуємо на дефініюванні поняття емоції у працях з психолінгвістики: емоції – це психічні стани людини, у яких реалізується безпосереднє ситуативне переживання (задоволення, радість, страх) особистістю значущості діючих на неї явищ і ситуацій, задоволення чи незадоволення її актуальних потреб. В емоціях проявляється позитивне або негативне ставлення особистості до певних об'єктів, сфер діяльності, до самої себе, інших людей. Емоційне життя людини наповнене різноманітним змістом і виражає оцінні ставлення до: а) конкретних умов, що сприяють або перешкоджають здійсненню діяльності (наприклад, страх, гнів тощо); б) конкретних досягнень у діяльності й поведінці (наприклад, радість, жаль, смуток тощо); в) ситуацій, що склалися, або можливих. Характер і динаміка емоцій визначаються як об'єктивними подіями, так і переживаннями, з яких вони розвиваються (так, з кохання може розвинутися гордість за кохану людину, засмучення через її невдачі тощо). Ставлення до відображуваних явищ як головної властивості емоцій представлено: а) у їх якісних характеристиках (до них належать: знак – позитивний, негативний; модальність – здивування, радість, відраза, обурення, тривога тощо); б) у динаміці зовнішнього вираження самих емоцій (в емоційній експресії – у міміці, мові, пантоміміці, рухах тощо); в) у динаміці протікання самих емоцій (тривалість, інтенсивність тощо). Емоції виступають у ролі регулятора спілкування, впливаючи на вибір партнерів і визначаючи його способи та засоби [2, с. 96]. У роботі під емоцією розуміємо «первинне, засноване на перцептивних уявленнях психічне переживання людини, що є психологічно універсальним і найбільш релевантним культурним феноменом для того чи того етносу» (за визначенням Ж. Краснобаєвої-Чорної [1]).

Емоція гніву (почуття сильного обурення; стан нервового збудження, роздратування) є невід'ємною частиною конфліктної комунікації, під якою розуміємо репрезентацію за допомогою різноманітних мовних засобів процесу створення й розгортання комунікативного простору, зумовленого зіткненням

різних поглядів, потреб, цінностей лінгвоперсон, що переростає в суперечність різного ступеня різкості.

Емоція гніву яскраво репрезентується за допомогою англійськомовних фразеологічних одиниць – згорнутих образно-оцінних мовних структур:

- *a pitched battle* ‘an angry fight or argument’ / ‘злісна сварка або суперечка’
- *be as mad as a hornet* ‘to be very angry’ / ‘бути дуже сердитим’
- *be fighting mad* ‘to be very angry’ / ‘бути дуже злим’
- *be fit to be tied* ‘to be very angry or upset’ / ‘бути дуже злим або засмученим’
- *be hell on wheels* ‘to behave in an angry or difficult way’ / ‘поводитися сердито або складно’
- *be hopping mad* ‘to be very angry’ / ‘бути дуже сердитим’
- *be tight-lipped* ‘to have an angry expression’ / ‘мати сердитий вираз обличчя’
- *be up in arms* ‘to be very angry’ / ‘бути дуже злим’
- *bite / snap sb’s head off* ‘to answer someone angrily’ / ‘сердито комусь відповісти’
- *blow a fuse / gasket* ‘to become very angry and shout or behave in a violent way’ / ‘ставати дуже злим і кричати або поводитися жорстоким чином’
- *blow your stack / top* ‘to suddenly become very angry’ / ‘раптово ставати дуже злим’
- *breathe fire* ‘to be very angry about something’ / ‘бути дуже злим через щось’
- *burst / bust a blood vessel* ‘to become very angry and start shouting’ / ‘стати дуже злим та почати кричати’
- *come on strong* ‘to speak to someone in a very angry or threatening way’ / ‘говорити з кимось дуже сердито або з погрозами’
- *do a slow burn* ‘to have a feeling of anger that gradually increases’ / ‘відчувати почуття гніву, яке поступово зростає’
- *do your nut* ‘to become extremely angry’ / ‘стати надзвичайно злим’
- *draw blood* ‘to make someone very angry or upset’ / ‘робити когось дуже злим чи сумним’
- *drive sb to distraction* ‘to make someone very angry or very bored’ / ‘змушувати когось дуже сердитись або дуже нудитись’
- *eat sb alive* ‘to criticize someone very angrily’ / ‘дуже гнівно критикувати когось’
- *eat sb for breakfast* ‘to speak angrily to someone, or to criticize someone’ / ‘говорити сердито до когось або критикувати когось’
- *effing and blinding* ‘swearing angrily’ / ‘сердито ляятися’
- *flip your lid* ‘to suddenly become very angry’ / ‘раптово стати дуже злим’
- *foaming at the mouth* ‘very angry’ / ‘дуже злий’
- *get bent out of shape* ‘to become very angry or upset’ / ‘стати дуже злим чи засмученим’

- *give / shoot sb a dirty look* ‘to look at someone in an angry way’ / ‘дивитися на когось зі злістю’
- *give sb a piece of your mind* ‘to speak angrily to someone because they have done something wrong’ / ‘гнівню розмовляти з кимось через те, що він зробив щось погане’
- *give sb a rocket* ‘to speak angrily to someone about something that they have done’ / ‘гнівню говорити з кимось про щось, що він зробив’
- *give sb an earful* ‘to tell someone how angry you are with them’ / ‘сказати комусь, як ви на нього злі’
- *give sb grief* ‘to criticize someone angrily’ / ‘сердито когось критикувати’
- *give sb the rough side of your tongue* ‘to speak angrily to someone’ / ‘гнівню говорити з кимось’
- *give sb the shits* ‘to make someone angry’ / ‘злити когось’
- *gnashing of teeth* ‘angry complaining’ / ‘сердито скаржитися’
- *go ape (apeshit)* ‘to become very angry’ / ‘ставати дуже злим’
- *go bananas* ‘to become very angry’ / ‘стати дуже злим’
- *go mental* ‘to become very angry’ / ‘ставати дуже сердитим’
- *go off the deep end* ‘to suddenly become very angry or upset and start shouting at someone’ / ‘раптово стати дуже злим або засмученим і почати кричати на когось’
- *go spare* ‘to become very angry’ / ‘стати дуже злим’
- *hard feelings* ‘anger towards a person that you have argued with’ / ‘злість на людину, з якою ви сперечаєтеся’
- *have / throw a fit* ‘to be very angry’ / ‘бути дуже злим’
- *have a conniption fit* ‘to be very angry or upset’ / ‘бути дуже злим або засмученим’
- *have a cow* ‘to be very worried, upset, or angry about something’ / ‘бути дуже стурбованим, засмученим або злим через щось’
- *have a face like thunder (look like thunder)* ‘to have a very angry expression’ / ‘мати дуже злий вираз обличчя’
- *have a go at sb* ‘to criticize someone angrily’ / ‘сердито критикувати когось’
- *have words* ‘to speak to someone angrily’ / ‘говорити з кимось сердито’
- *hit the ceiling / roof* ‘to become very angry and start shouting’ / ‘дуже розсердитися і почати кричати’
- *I’ll wring your neck!* ‘something that you say when you are very angry with someone’ / ‘щось, що ви говорите, коли дуже злі на когось’
- *let fly (sth)* ‘to start shouting angrily’ / ‘почати розлючено кричати’
- *look daggers at sb* ‘to look very angrily at someone’ / ‘виглядати дуже злим на когось’
- *lose your cool* ‘to suddenly become very angry and start shouting’ / ‘раптово стати дуже злим і почати кричати’
- *lose your head* ‘to suddenly become very angry or upset’ / ‘раптово ставати дуже злим чи засмученим’

- *lose your rag* ‘suddenly become very angry and start shouting’ / ‘раптово стати дуже сердитим і почати кричати’
- *make sb’s blood boil* ‘to make someone very angry’ / ‘робити когось дуже злим’
- *not suffer fools gladly* ‘to become angry with people you think are stupid’ / ‘злитися на людей, яких ви вважаєте дурними’
- *raise hell* ‘to complain in a loud and angry way about something’ / ‘голосно і сердито скаржитися на щось’
- *see red* ‘to become very angry’ / ‘стати дуже сердитим’
- *send sb away with a flea in their ear* ‘to angrily tell someone to go away’ / ‘сердито сказати комусь, щоб він пішов геть’
- *Son of a bitch!* ‘something that you say in order to show that you are very angry or upset’ / ‘щось, що ви говорите, щоб показати, що ви дуже злі або засмучені’
- *spit blood* ‘to speak or behave in a way that shows you are very angry’ / ‘говорити або поводитися так, щоб показати, що ви дуже розгнівані’
- *spit nails (chips / tacks)* ‘to speak or behave in a way that shows you are very angry’ / ‘говорити або поводитися так, щоб показати, що ви дуже розгнівані’
- *take a piece out of sb* ‘to speak angrily to someone because they have done something wrong’ / ‘гнівno розмовляти з кимось через те, що він зробив щось погане’
- *tempers fray (become frayed)* ‘if tempers fray among a group of people, they all become angry’ / ‘якщо у групі людей загострюються стосунки, вони всі зляться’
- *throw a wobbler / wobbly* ‘to suddenly become very angry’ / ‘раптово стати дуже злим’
- *vent your spleen* ‘to express anger’ / ‘виражати злість’ тощо.

Отже, емоція гніву – фундаментальна емоція мовної особистості, часто експлікована саме в конфліктній міжособистісній комунікації (зокрема – за допомогою фразеологічних одиниць) і характеризується сильним обуренням, збудженням і роздратуванням.

Список використаних джерел:

1. Краснобаєва-Чорна Ж.В. Емотивна картина світу в українській фраземіці: аксіологічний вимір фундаментальних емоцій людини. *Studia Slavica*. 2018. №63/2. Рр. 321-332.
2. Синявський В. Психологічний словник. Київ, 2007. 274 с.